

Foto motsiende side:
Sundbytunets låve etter ombyggingen.
Foto: Stein Westengen

Hovedhuset på Døhlen har sett mye på de 160 årene det har stått ved Vårpet.
Foto: Ola H Fjeldheim, Ullensaker kommune

Shellsstasjonen til Nils Sundby ved krysset.
Utsnitt fra Widerøes flyfoto fra 1966.
Foto: Akershusmuseet

Døhlen

– GÅRDEN I SENTRUM

Fra gammelt av var de fleste gårdene i Ullensaker samlet i store fellestun. Bygningene på gården Døhlen ble rett etter 1850 flyttet fra hovedtunet og opp til Vårpet, og brukeren Hans Olsen Romsås bygde opp et nytt gårdstun. Dette var en liten bit av en stor omveltning i bygda og i landet.

Det meste av jordbruk i Norge var fram til dette innrettet på sjøbergning, og jord og ressurser ble fordelt etter gamle og rettferdige, men lite effektive systemer. Husene ble flyttet som en del av utskiftingen. Tunene ble delt og jorden fordelt mellom brukerne for å gjøre driften enklere.

Landbruket skulle heretter produsere mer effektivt, og for et marked. Det

produktive. Tidligere var det embetsmennene som rådde i bygda, nå tok gradvis de største bøndene makta.

På gården står våningshuset som var med på flyttelasset for 160 år siden fortsatt. Ole Gotaas leide lokaler der til stedets første landhandel fra 1852 til 1854, og kommunen leide rom til administrasjon og møter mellom 1856 og 1875. Etter hvert som Jessheim ble mer tettsted ble det stadig flere som levde av noe annet enn landbruk. De utviklet en småbykultur, og forsøkte gradvis å markere avstand til landbruket. Døhlen ble "gården i byen", og skillete mellom by og land gikk ved gårdens skiggard.

kom nye driftsformer og nye bygningstyper, og staten ansatte sveitsere for å få fart på landbruket.

I Ullensaker ble dette forsterket av at jernbanen kom. Bøndene i Ullensaker var imot hovedbanen, fordi de selv tjente penger på kjøring ut og inn av Christiania. Karene satt mye av tiden på kjerrer og sleder, mens kvinnene drev gårdsbrukene. De var redd jernbanen skulle ta fra dem levebrødet. Nå gikk det ikke helt sånn. Det ble slutt på kjøringen, men den raske jernbanetransporten ga nye muligheter. Det å selge landbruksvarer inn til en raskt voksende hovedstad var lukrativt. Jordbruket i Ullensaker fikk et kraftig oppsving, og kommunen ble en av Norges mest

Livet ved pumpene

Høsten 1937 begynte det å vokse fram en liten fremmed bygning ved Vårpet. I boka "Det norske næringsliv, Akershus" kunne man i 1952 lese om Nils Sundbys bensinstasjon på Jessheim: "I overenskomst mellom Shell og elieren ble bensinstasjonen oppsatt høsten 1937 og tatt i bruk den 1. jan. 1938. Stasjonen ligger meget sentralt til på Jessheim, like i krysset Trondheimsvegen-Gardermøvegen og har utenom den stedlige kundekrets også en betydelig gjennomgangstrafikk. Foruten bensin og olje føres også forskjellige bilrekvisita, og stasjonen mottar alle slags biler til vask og smøring. En vaske- og smørehall er tenkt oppført så snart byggeforholdene tillater det."

"Nilskepumpa" var den første skreddersyde bensinstasjonen på Jessheim. Det lille funkishuset med takoverbygget varstet om en ny tid – bilen var på veg til å innta Jessheim. Tidligere hadde Shell en bensinpumpe foran Vegelgården, og det var liten kiosk med en pumpe med "russerbensin" i krysset der Veiberggata møter Trondheimsvegen. I starten var det få forunt å ha bil. De var dyre, og det var stort sett folk som trengte bil i arbeidet som kunne kjøpe. Under krigen var det strengt regulert hvem som fikk eie og kjøre bil. Da freden kom mente myndighetene at bil var en luksursartikkel, og de fryktet at bilhandling skulle føre til kapitalmangel. Det ble bitrasjonering, og kjøpetillatelse var vanskelig å få.

Først i 1960 ble bilsalg et frigit. Med et fikk folk en frihet som før bare var forbeholdt de rike. Bilen ble allemannseie, og bilturen var en markering av rikdom og frihet. All trafikken nordover fra Oslo gikk gjennom Jessheim, for mange passet det med en stopp. Kanskje ble det en Furusettpølse og en brus fra Jessheim mineralvannfabrikk? Etter hvert kom det flere bensinstasjoner: BP-stasjon der Statoilstasjonen ligger i dag, Mobilstasjon i krysset ved Furusetfgata og Esso på "Auto'n". Kafeer og kiosker ble det også, rettet mot gjennomgangstrafikken. En periode hadde Jessheim en egen "diner" etter amerikansk modell, og nederst i Veiberggaten var det "Drive-In" isbar. Igjen endret en ny måte å reise på det lille stedet ved vegkrysset.

BP stasjonen i Trondheimsveien.
Foto: Per Nordengen (leer)

Døhlen gård, også kalt Døli eller Sundbytunet

- Tunet flyttet til nåværende plassering rett etter 1850
- Regulert til bevaring
- Har vært drevet med tradisjonell gårdsdrift med forskjellige tilleggsnæringer
- Tunet ombygget fram mot 2011 til forretningsstun